

KONGELIG RESOLUSJON

Klima- og miljødepartementet

Ref.nr.:

Statsråd: Sveinung Rotevatn

Saksnr.:

Dato: 23. juni 2021

Forskrift om vern av Teineholmen naturreservat

1. INNLEDNING

Klima- og miljødepartementet legger med dette frem forslag om opprettelse av Teineholmen naturreservat, Fredrikstad kommune, Viken fylke. Verneforslaget omfatter et sjøareal på ca. 0,04 km² og et landareal på ca. 0,01 km². Teineholmen eies av Fredrikstad kommune og Oslofjordens Friluftsråd.

Teineholmen foreslås vernet som naturreservat med hjemmel i naturmangfoldloven § 37. Det foreslåtte verneområdet tilfredsstiller vilkårene i § 37 bokstav c, ved at det:

c) på annen måte har særskilt betydning for biologisk mangfold.

Vern av det foreslåtte området bidrar til å oppfylle nasjonale og internasjonale mål og forpliktelser, jf. naturmangfoldloven § 46. Vern av området vil bidra til å oppfylle følgende nasjonale mål under resultatområdet Naturmangfold, jf. Prop. 1 S (2020-2021) for Klima- og miljødepartementet: "Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner". Vern vil også bidra til de nasjonale målene om bevaring av økosystemer og arter og naturtyper. Videre vil vern av området bidra i gjennomføringen av internasjonale mål knyttet til vern, bl.a. FN's bærekraftsmål og under Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD).

Det foreslåtte verneområdet skal videre å bidra til å nå de lovfestede målene for områdevern i naturmangfoldloven § 33.

Verneforslaget er utarbeidet i henhold til reglene i naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen. Verneprosessen er også gjennomført i samsvar med rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven og etter forvaltningsloven. Prosessen har vært inkluderende. Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser, og verneforslaget er i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området.

2. NÆRMERE OM OMRÅDET

Det foreslåtte området ligger i Fredrikstad kommune, Viken fylke, og grenser til det foreslåtte Rauerfjorden marine verneområde, som igjen grenser til Ytre Hvaler nasjonalpark i sør. Samlet vil disse områdene utgjøre et større sammenhengende vernet område langs kysten. Verneforslaget omfattes av kystsoneplanen i Fredrikstad (kommunedelplan 2011-23). I kystsoneplanen er området satt av til «Bruk og vern av sjø, vassdrag, strandsone».

Av formålsbestemmelsen i verneforskriften for Teineholmen naturreservat fremgår det at formålet med vernet er å bevare en viktig hekkeholme for sjøfugl, samt tilgrensende sjøområde, med det naturlig tilknyttede plante- og dyreliv. Teineholmen er en av de aller viktigste hekkeholmene for sjøfugl langs denne delen av Østfoldkysten. Dominerende hekkearter er fiskemåke (nær truet – NT - på Norsk rødliste for arter 2015) og hettemåke (sårbar VU), der tallene i enkelte år kan nå opp i over 100 par av hver art. Dessuten er makrellterne (sterkt truet EN) nå en meget fåtallig hekkefugl her. De tre artene har gått sterkt tilbake bl.a. i Oslofjorden. Forekomsten av spesielt hettemåke i området kan variere mye i antall mellom ulike år, da kolonien ambulerer mellom holmer i Kurefjorden og Teineholmen.

Området benyttes til noe sjøfugljakt. Det er ikke kjent at Teineholmen er mye brukt til opphold.

For øvrig vises det til kongelig resolusjon om forskrift om vern av Rauerfjorden marine verneområde, som gir en gjennomgang av naturforhold, inngrepsstatus og aktivitet i et større område der det foreslåtte naturreservatet inngår som en del av en større helhet.

3. VERNEPROSESSEN

3.1. Bakgrunn

Det foreslåtte verneområdet har blitt behandlet som en integrert del av et større område, der størstedelen nå foreslås opprettet som Rauerfjorden marine verneområde. Klima- og miljødepartementet ga 28. mars 2014 oppdrag om oppstart av verneprosess til Miljødirektoratet, som igjen ga oppdrag til daværende Fylkesmannen i Østfold 11. april 2014. Det ble lagt opp til en ordinær verneprosess etter naturmangfoldloven, som starter med at fylkesmennene utarbeider verneforslag. Det ble forutsatt at fylkesmennene sørger for at arbeidet skjer med god lokal

medvirkning og forankring. Oppstart av arbeidet ble annonsert i Fredrikstad Blad 17. januar 2015, og plandokumenter og kart ble lagt ut på Fylkesmannens hjemmesider.

3.2. Høring

Verneforslaget ble 29. mai 2018 sendt på høring til berørte grunneiere, samt følgende nasjonale, regionale og lokale instanser:

Fredrikstad kommune, Forsvarsbygg, Fiskeridirektoratet region Sør, Kystverket, Oljedirektoratet, Riksantikvaren, Kartverket, NIVA, Havforskningsinstituttet avd. Flødevigen, Østfold fylkeskommune, Ytre Hvaler nasjonalparkstyre, Landbruksdirektoratet, Riksantikvaren, Direktoratet for mineralforvaltning, Statens kartverk, Statens navnekonulent, Univ. i Oslo, Forsvarsbygg, Luftfartstilsynet, AVINOR AS, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Universitetet i Oslo, KNBF, Norges fiskerlag, Fiskerlaget sør, Østfold fiskerlag, Oslofjordens Friluftsråd, Den Norske Turistforening, Nedre Glomma, Naturvernforbundet i Sarpsborg, Naturvernforbundet i Østfold, NJFF Østfold, NOF Østfold, Østfold Botaniske forening, Østfold Entomologisk forening, Fortum distribusjon AS, Hafslund Nett AS, Hafslund ASA, Østfold Energi, Norges naturvernforbund, Norges Jeger – og fiskerforbund, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Norsk Botanisk Forening v/Naturhistorisk Museum, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, SABIMA og Oslofjordens båteierunion

Det kom inn totalt 18 høringsuttalelser. Følgende instanser hadde ingen merknader: Hafslund Nett AS, Forum for natur og friluftsliv i Østfold, Riksantikvaren, Språkrådet, Direktoratet for Mineralforvaltning og Norges vassdrags- og energidirektorat.

De fleste av innspillene var knyttet til det foreslåtte Rauerfjorden marine verneområde. Innspillene som også er relevante for Teineholmen omtales nærmere i det følgende:

Vern og verneform

Høringen skisserte to alternative former for vern av disse områdene:

- Vern av Rauerfjorden som marint verneområde, jf. naturmangfoldloven § 39 og Teineholmen som naturreservat, jf. naturmangfoldloven § 37
- Vern av Rauerfjorden og Teineholmen gjennom utvidelse av Ytre Hvaler nasjonalpark, jf. naturmangfoldloven § 35

Fredrikstad kommune er positive til vern og foreslår at områdene vernes som en del av en utvidet nasjonalpark da dette vil gi en mer helhetlig forvaltning av områder med like naturtyper.

Ytre Hvaler nasjonalparkstyre er positiv til at naturverdiene i et større sammenhengende marint miljø sikres for fremtiden og støtter forslaget om utvidelse av nasjonalparken. De ønsker å ta ansvaret for forvaltningen av området og forventer at ressursene til oppsyn og forvaltning øker som følge av større vernet areal.

Østfold fylkeskommune støtter forslaget om vern og anbefaler at dette skjer gjennom en utvidelse av Ytre Hvaler nasjonalpark.

Naturvernforbundet i Østfold er positive til et foreslått vern i Rauerfjorden og anbefaler alternativet med marint verneområde i samspill med naturreservat.

Forum for natur og friluftsliv er positiv til vern i området, og til begge vernealternativene.

Oslofjordens Friluftsråd er positive til vern og har ikke sterke formeninger om hvilken verneform som velges.

Avgrensning av området

Oslofjordens Friluftsråd bemerker at det for Teineholmen foreslås en 50-meters vernegrense ut i sjø, og mener dette kan bli trangt med tanke på innseilingen til Engelsviken, noe som må utredes nærmere.

Sjøfugljakt

Oslofjordens Friluftsråd viser til at til en person har tillatelse til å drive med sjøfugljakt fra holmen. Tillatelsen ble gitt i 2017 og ønsker en tilbakemelding på om dette er noe som kan videreføres. Så vidt man erfarer er det i dag ikke noe i veien for å utøve sjøfugljakt fra flere sjøfuglreservater ute i skjærgården på høsten, dvs. utenom hekketiden.

3.3. Fylkesmannens og Miljødirektoratets tilrådning

Fylkesmannen (nå statsforvalteren) sendte sin tilrådning i saken til Miljødirektoratet i brev av 4. juli 2019. Miljødirektoratet sendte sin tilrådning til Klima- og miljødepartementet i brev av 2. april 2020. Både Fylkesmannen og Miljødirektoratet tilrår at Teineholmen vernes som naturreservat med hjemmel i naturmangfoldloven § 37.

Miljødirektoratet viser for øvrig til uttalelsen fra Oslofjordens Friluftsråd og bemerker at grensen for Teineholmen ikke er foreslått til å gå 50 meter fra land. Mot innseilingen til Engelsviken er grensen foreslått å gå ved et skjær på nordsiden på selve Teineholmen, og skulle derfor ikke være til hinder for innseilingen til Engelsviken.

Miljødirektoratet bemerker videre at foreslått verneforskrift for Teineholmen åpner for jakt på sjøfugl, men ikke i hekketiden (15.april – 15. juli). Sjøfugljakt vil uansett ikke være tillatt i dette tidsrommet, jf. gjeldende forskrift om jakt- og fangsttider.

4. KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTETS VURDERINGER

Klima- og miljødepartementet slutter seg til tilrådingen om at Teineholmen vernes som naturreservat. Departementet understreker samtidig at naturreservatet og Rauerfjorden marine

verneområde, samt Ytre Hvaler nasjonalpark, for praktiske og forvaltningsmessige formål er å anse som et sammenhengende vernet område. Disse områdene bør så langt det er mulig forvaltes som en helhet.

4.1. Nærmere om verneforskriften

Departementet slutter seg videre i hovedsak til Miljødirektoratets forslag til verneforskrift, men har foretatt noen mindre justeringer av lovteknisk karakter. I det følgende kommenteres noen sentrale bestemmelser i forskriften:

Verneformål

Verneformålet som angitt i forskriftens § 1 vil være styrende for hva som kan tillates i området, i tråd med forskriftens øvrige bestemmelser.

Geografisk avgrensning

Departementet slutter seg til Miljødirektoratets forslag til avgrensning av området, som er angitt i forskriftens § 2.

Verneregler

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Forskriftens § 3 presiserer at vegetasjon og dyreliv er vernet mot skade og ødeleggelse, og gir en ikke uttømmende liste over tiltak som ikke er tillatt i verneområdet. Videre er bruk av området til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer, samt bålbrekking forbudt.

Generelle unntak fra vernereglene

§ 4 angir generelle unntak fra vernereglene i § 3.

Ferdsel

§§ 5-6 regulerer ferdsel. All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. I tiden fra og med 15. april til og med 15. juli er det forbud mot all ferdsel på land og på sjø i reservatet. Dette omfatter også vannsport, herunder bruk av vannskuter, surfebrett, seilbrett, vannski, paraglider o.l. samt dykkeaktivitet. Motorferdsel til lands, herunder start og landing av luftfartøy, er forbudt.

Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

§ 7 lister opp ulike aktuelle tiltak forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi dispensasjon til. Forvaltningsmyndigheten må da gjøre en konkret vurdering der forholdet til verneformål og

verneverdier er styrende for avgjørelsen. Forvaltningsmyndigheten kan også sette vilkår for dispensasjonen for å sikre at verneverdiene ikke blir påvirket.

Generelle dispensasjonsbestemmelser

§ 8 viser til at forvaltningsstyresmakta også kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, i samsvar med naturmangfoldloven § 48. Denne generelle dispensasjonsbestemmelsen er i forarbeidene til naturmangfoldloven omtalt som en «sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet» (Ot.prp. nr. 52 (2008–2009)).

Forvaltning

Forskriftens §§ 9-12 gir nærmere regler om skjøtsel, forvaltningsplan og forvaltningsmyndighet. Departementet slutter seg til Miljødirektoratets tilråding om at forvaltningsmyndigheten i dette tilfellet bør legges til Ytre Hvaler nasjonalparkstyre.

Ikrafttredelse

Det foreslås at forskriften trer i kraft straks.

4.2 Samfunnsøkonomiske og budsjettmessige konsekvenser

Det vises til vurdering og omtale av samfunnsøkonomiske, forvaltnings- og budsjettmessige konsekvenser ved vern av Rauerfjorden marine verneområde. Forvaltningen av naturreservatet vil som nevnt inngå som en integrert del av et større område. Selve naturreservatet omfatter i seg selv svært små arealer, og konsekvensene av vern av dette området fremstår som svært beskjedne.

Området er eid av Fredrikstad kommune og Oslo Friluftsråd, og utgifter til erstatning vil derfor ikke være aktuelt i dette tilfellet. Utarbeidelse av forvaltningsplaner finansieres over kap. 1420.21. Kartlegging kan ved behov finansieres over kap. 1420.36. Eventuelle utgifter til merking og oppsetting av skilt dekkes under kap. 1420 post 36. Eventuelle utgifter vil dekkes innenfor aktuelle budsjettposter og eksisterende budsjetttrammer.

Klima- og miljødepartementet

t i l r å r:

Forskrift om vern av Teineholmen naturreservat i Fredrikstad kommune, Viken fylke fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.